

25. august 2011

Orientering til kommuner om kriterier og hensyn ved fordeling af særtilskud efter § 16 for 2012

1. Indledning

Ifølge § 16 i Lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner yder indenrigs- og sundhedsministeren årligt tilskud til særligt vanskeligt stillede kommuner. Jf. bemærkningerne til loven skal tilskuddet fordeles efter konkrete ansøgninger. Dog skal en del af puljen anvendes til kommuner, som indgår en flerårig udviklingsaftale med ministeriet.

Der er i alt 60 kommuner, der for 2012 har søgt om tilskud i henhold til § 16 i omtalte lov, heraf har 12 kommuner også ansøgt § 19, som er finansieret af og forbeholdt kommuner i hovedstadsområdet. 32 kommuner har fået tildelt særtilskud efter § 16 på i alt 430 mio. kr.

I afsnit 2 redegøres der for den del af økonomiaftalen mellem regeringen og KL, som omhandler særtilskudpuljen for vanskeligt stillede kommuner for 2012.

I afsnit 3 redegøres for den nærmere konkretisering af de kriterier, der er lagt til grund for vurderingen.

I afsnit 4 findes en omtale af de hensyn, som ministeriet i øvrigt har inddraget i sin vurdering.

I afsnit 5 konkluderes vedrørende fordeling af tilskud.

2. Særtilskudpuljen for 2012

Der indgår i aftalen mellem regeringen og KL af 4. juni 2011, at et mindre antal kommuner står overfor særlige økonomiske udfordringer. Med henblik på at imødekomme disse kommuner er der enighed om, at den ordinære særtilskudpulje forhøjes til 550 mio. kr. Forhøjelsen finansieres af bloktilskuddet.

Det fremgår videre af aftalen, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet i forbindelse med fordelingen af særtilskud nærmere vil angive de kriterier og hensyn, der lægges til grund for fordelingen, således at der er klarhed om forudsætningen for fordelingen.

På baggrund af aftalen blev der i juni måned skrevet ud til kommunerne og på et overordnet niveau gjort rede for de forhold, som der bl.a. ville blive lagt vægt på ved fordelingen af rammen. Det fremgik af brevet, at der ved vurderingen af kommunernes ansøgninger ville blive lagt vægt på bl.a. følgende hovedkriterier:

- Demografiske udfordringer
- Aktuelle økonomiske udfordringer
- Vedvarende økonomiske udfordringer
- Lav udgiftsvækst på kernevelfærdsområder og lave anlægsudgifter

Hovedkriterierne har - ud fra forskellige vinkler - det formål at pege på nogle særlige udfordringer, som kan medføre et pres for supplerende ekstern finansiering i kommuner, og særtilskudsfordelingen skal således ses som et supplement til det generelle tilskuds- og udligningssystem.

3. Konkretisering af kriterier

3.1. Kommuner med demografiske udfordringer

Dette hovedkriterium har fokus på de økonomiske udfordringer hos kommuner, der er præget af befolkningsfald, eller som har haft en betydelig befolkningsfremgang de seneste år.

Som underliggende kriterier for kommunernes opfyldelse af dette hovedkriterium indgår beskatningsgrundlaget for 2012, udgifter til forsørgelse og førtidspension ud fra regnskab 2010 samt beskatningsniveauet 2011.

Kriterierne fremgår i skematisk form af nedenstående:

	Kriterier
1	Fald i befolkningstal i perioden 2005-2011
2	Større fald i befolkningstal i perioden 2005-2011 eller høj vækst i befolkningstal i perioden 2009-2011
3	Høje nettoudgifter til forsørgelse pr. 17-64-årig i regnskab 2010
4	Særligt høje nettoudgifter til forsørgelse pr. 17-64-årig i regnskab 2010
5	Lavt beskatningsgrundlag pr. indbygger i 2012 (statsgaranti)
6	Særligt lavt beskatningsgrundlag pr. indbygger i 2012 (statsgaranti)
7	Beskatningsniveau i 2011 er højere eller lig landsgennemsnittet
8	Høje nettoudgifter til førtidspension pr. 17-64-årig i regnskab 2010

3.2. Kommuner med aktuelle økonomiske udfordringer

Dette hovedkriterium har fokus på kommunens mere øjeblikkelige økonomiske udfordringer.

Som underliggende kriterier indgår likviditeten (opgjort efter kassekreditreglen) i 2. kvartal 2011, kommunens aktuelle likviditet alt andet lige korrigeret for tilbagebetaling af eventuel efterregulering vedr. selvbudgettering i 2009 samt

efterreguleringen af beskæftigelsestilskuddet for 2010, den driftsmæssige balance i 2011 ifølge budgettet, væksten i det aldersmæssige udgiftsbehov fra 2005-2011 samt skat/serviceforholdet i 2011.

I forhold til den driftsmæssige balance er der taget højde for, at driftsindtægterne bør overstige driftsudgifterne med henblik på, at en kommune også har tilstrækkelige indtægter til at finansiere sit anlægsniveau.

	Kriterier
1	Lav gennemsnitlig likviditet pr. indbygger i 2.kvartal 2011
2	Meget lav korrigeret gennemsnitlig likviditet pr. indbygger i 2.kvartal 2011
3	Mervækst i aldersbestemt udgiftsbehov pr. indbygger i perioden 2005-2011
4	Svag driftsbalance pr. indbygger i 2011
5	Højt skat/serviceforhold

3.3. Kommuner med vedvarende økonomiske udfordringer

Som underliggende kriterier indgår særligt høje forsørgelsesudgifter samt udgifter til førtidspension ud fra regnskab 2010, et lavt beskatningsgrundlag i 2012 og et højt beskatningsniveau i 2011 samt skat/serviceforholdet i budget 2011.

En række kommuner er præget af økonomiske udfordringer, som må vurderes at være af mere vedvarende karakter. Udfordringerne understreges af særligt høje forsørgelsesudgifter samt udgifter til førtidspension, et lavt skattegrundlag som antages kan være medvirkende til højt beskatningsniveau, ligesom skat/serviceforholdet kan være en indikator for kommunens vedvarende udfordringer.

	Kriterier
1	Meget lavt beskatningsgrundlag pr. indbygger i 2012 (statsgaranti)
2	Højt beskatningsniveau i 2011
3	Højt skat/serviceforhold
4	Høje nettoudgifter til forsørgelse pr. 17-64-årig i regnskab 2010
5	Meget høje nettoudgifter til førtidspension pr. 17-64-årig i regnskab 2010

3.4. Kommuner med lav udgiftsvækst på kernevelfærdsområderne og lave anlægsudgifter

Som underliggende kriterier indgår den enkelte kommunes udgiftsudvikling på dagtilbuds-, folkeskole- og ældreområdet i perioden 2008-2010. Desuden indgår anlægsniveauet 2007-2010 samt beskatningsniveauet 2011.

Nogle kommuner kan have særlige udfordringer i forhold til at sikre ressourcer til kernevelfærdsområderne (dagtilbuds-, folkeskole- og ældreområdet) samt anlægsinvesteringer og selvom udgifterne på de omtalte områder allerede lå

lavt. Såfremt kommunen også har et højt beskatningsniveau, vurderes dette som en yderligere udfordring.

	Kriterier
1	Lav vækst i nettoudgifter til børnepasning pr. 0-10-årig i regnskab 2008-2010 og lavt udgiftsniveau i 2008
2	Lav vækst i nettoudgifter til folkeskolen pr. 7-16-årig i regnskab 2008-2010 og lavt udgiftsniveau i regnskab 2008
3	Lav vækst i nettoudgifter til ældreområdet pr. 65+-årig i regnskab 2008-2010 og lavt udgiftsniveau i regnskab 2008
4	Lave bruttoanlægsudgifter pr. indbygger i 2007-2010
5	Meget lave bruttoanlægsudgifter pr. indbygger i 2007-2010
6	Højt beskatningsniveau i 2011

4. Hensyn i øvrigt

Udover de ovenfor beskrevne fire kommunegrupper (med kommuner der opfylder et hovedkriterium) inddrages foruden kommunernes ansøgninger en række øvrige forhold ved fordelingen af tilskud efter § 16, herunder:

- Efterreguleringen af skat og udligning vedr. 2009 inddrages i de tilfælde, hvor det vurderes, at tilbagebetalingen kan indebære en udfordring for kommunens likviditet under hensyntagen til den afsatte lånepulje til kommuner med ekstraordinær efterregulering som følge af selvbudgettering.
- Byrdefordelingsmæssige virkninger som følge af refusionsomlægningen på beskæftigelsesområdet efter overgangstilskud og forhøjelsen af den kommunale medfinansiering på sundhedsområdet.
- Forskel mellem beskæftigelsestilskud og faktiske udgifter til forsikrede ledige og aktiverede i 2010.
- Andre kommunespecifikke forhold, herunder udgifter til sygedagpenge og dagpasning for personer, der bor i udlandet, men arbejder i Danmark.

5. Konklusion vedrørende fordeling af tilskud

Tilskud fordeles til de kommuner, der opfylder en fastsat del af kriterierne i de fire kategorier, der er nævnt i afsnit 3.1.-3.4. I fastsættelsen af beløb indgår antallet af opfyldte kriterier, eventuelt hensynene nævnt i afsnit 4 samt ansøgningen fra kommunen.